

ТЕМА КРАСИ ТА ПОТВОРНОСТІ У РОМАНІ В. ГЮГО «СОБОР ПАРИЗЬКОЇ БОГОМАТЕРІ»

Актуальність теми. Роман «Собор Паризької богоматері», що належить перу великого французького письменника Віктора Гюго (1802-1885), ось уже понад півтора століття із захопленням читається у всіх кінцях землі. Яскраві картини життя далекого минулого, захоплююча фабула, драматичні долі героїв, а головне, гуманізм, пристрасний захист людини від зла і несправедливості, що наближає книгу до наших днів, все це робить нев'яучим шедевр Гюго, створений ним у молоді роки. Суперечність між ідеалом і дійсністю своєрідно відбилася в світогляді і творчості В. Гюго. Життя бачиться йому сповненим конфліктів і дисонансів, тому що в ньому йде постійна боротьба двох вічних моральних начал – Добра і Зла. І передати цю боротьбу покликані кричущі «антитези» (контрасти) є головним художнім принципом письменника. Одним із таких контрастів є протиставлення в романі краси й потворності.

Ще з давніх часів відомі два тлумачення краси, яскраво відображені давньогрецьким філософом Платоном у діалозі «Гіппій Великий». Одне з них (з позиції Гіппія) пов'язане з намаганням дати відповідь на питання «Що прекрасне?» з перерахуванням відповідних об'єктів. Друге (з позиції Сократа) – ставить проблему інакше: «Що є прекрасне?», намагаючись з'ясувати сутність краси. Тому **метою** нашого дослідження і стало вивчення основних персонажів твору з точки зору цієї антитези.

Творчість В. Гюго як яскравого представника романтизму в літературі широко досліджувалася багатьма науковцями, як-от Д. С. Наливайко, Т. М. Баратова, С. Б. Брахман, Н. Н. Сафонова, К. О. Шахова та ін.

У романі В. Гюго яскраво відображається співіснування краси та потворності. Твір побудовано на основі протиставлень, антитез (протиставлення – це стилістична фігура, яка утворюється зіставленням слів або словосполучень, протилежних за своїм змістом) насамперед на рівні персонажів. На початку твору розподіл персонажів на позитивних і негативних відрізняється від того, який ми маємо у фіналі. Квазімодо перемагає на виборах папи блазнів завдяки своєму жахливому обличчю, яке звичайній людині видавалося дуже дотепною гримасою. Не тільки обличчя, але й вся постать велетня здавалася потворною гримасою: «Величезна голова, вкрита рудою щетиною; між плечима – здоровенний горб, а другий, такий же на грудях; дивовижна будова стегон і ніг, настільки вигнутих, що вони сходилися тільки в колінах і були схожі на два серпи, з'єднані ручками; широкі ступні, потворні руки» [3, с. 46]. Автор зазначає, що ця потворність доповнювалася якимось грізним виразом сили, спритності та відваги, що аж ніяк не узгоджувалося із загальноприйнятими канонами, оскільки споконвічно краса і сила були наслідком гармонії. Обрання Квазімодо папою блазнів було найвищим його досягненням у суспільстві людей. З дитинства він знав тільки страждання, жорстокість образи. Із народження його називали «маленьким страховиськом», а не дитиною. Але якщо згадати його добрі вчинки, наприклад, коли врятував Есмеральду, то виявляється, що Квазімодо, потворний глухий горбань, спроможний на прекрасне почуття. Його кохання сильне, однак заради нього він теж готовий на злочин. Якщо проаналізувати поведінку іншого персонажа – архідиякона Клода Фролло, то він був незвичайною людиною. Від народження батьки обрали для нього духовну кар'єру. Його навчили читати латинські книги, опускати очі додолу й говорити притишеним голосом. Самого хлопчика, скоріше за все, приваблювала не стільки кар'єра священника, скільки здобуття нових знань. Так, безумовно, він був красивим ззовні, розумним, але незважаючи навіть на те, що він був священником, він не мав душі. Кохання засліпило його серце. Саме на цій особливості побудована антитеза Фролло – Квазімодо. Клод Фролло керується розумом.

Його розум одержує повну перемогу над серцем, він не здатен на співчуття, жаль. В Есмеральді, головній героїні роману, поєднується краса зовнішня і внутрішня. Дівчина уособлює найкращі жіночі риси. Вона не тільки прекрасна зовнішньо, а й обдарована чудовим голосом, в якому звучить її ніжна і пристрасна душа. Її кохання до молодого капітана Феба де Шатопера розкриває її прагнення і здатність до сильних почуттів. Найбільше її багатство – це красива душа. При цьому душевна велич і висока людяність властиві лише знедоленим людям із низів суспільства, саме вони справжні герої роману. Вулична танцюристка Есмеральда символізує моральну красу народу, глухий і потворний дзвонар Квазімодо-потворність соціальної долі пригноблених. Саме в образі Квазімодо найбільш яскраво виявилася досліджувана нами антитеза: зовнішнє неподобство приховує в ньому душевну красу; викривлений, горбатий і одноокий – справжнє романтичне чудовисько – він здається «химерою, що ожила», люди ненавидять його за каліцтво, а він платить їм озлобленням. І нікому, навіть Есмеральді, не дано розгадати його прекрасну душу, недарма він гірко шепоче слідом щасливому супернику: «Значить, ось яким треба бути! Красивим зовні!»

Отже, В. Гюго показує, що краса і потворність можуть існувати поруч, що люди не хочуть бачити прекрасного: ніхто не зрозумів Квазімодо і його любові. А прекрасне не завжди може виправити злої душі: так, любов до Есмеральди не робить Клода Фролло кращим духовно. Добро і зло тісно поєднані, інколи людині дуже важко визначити межу між ними. Вони завжди у боротьбі, в якій гине чимало прекрасного (саме так читач сприймає смерть Есмеральди). Але Гюго вірить у переможну силу добра, в людський прогрес. Адже якою б прекрасною зовні не була людина, найважливіша в ній краса внутрішня.

Список використаної літератури:

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму. – Тернопіль, 2001. – 416 с.
2. Артемова Л. О. Доля, що вирішує все // Зарубіжна література в школах України. – 1998. – № 3. – С. 6 – 9.
3. Баратова Т. М. Гюго Віктор. Собор Паризької Богоматері // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 1. – С. 96 – 102.
4. Гюго В. Собор Паризької Богоматері. – К. : Дніпро, 1989. – 469 с.
5. Рогозинський В. В. В. Гюго і його «кам'яна симфонія» // Всесвітня література та культура середніх навчальних закладах України. – 2001. – № 3. – С. 33 – 41.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Кретьова О. І.

К. С. Бабак

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОБРАЗ ДЖОКОНДИ ЯК КЛЮЧ ДО РОЗКРИТТЯ ГОЛОВНОЇ ІДЕЇ ОПОВІДАННЯ Р. БРЕДБЕРІ «УСМІШКА»

Боротьба за збереження гуманістичних цінностей, формування власної ідентичності на засадах добра, краси і справедливості визначають актуальність вивчення творчого доробку відомого американського письменника Рея Бредбері. Почуття людяності та любові до прекрасного, як вважав митець, необхідно зберігати та передавати людям майбутнього, тоді вони зможуть протистояти дегуманізації та бездуховності, що поширюється сьогодні, а ще більше загрожують прийдешньому.

До вивчення творчості Р. Бредбері звертались такі вітчизняні й зарубіжні дослідники, як С. Бережний, Я. Засурський, О. Леонов, Г. Прашкевич, В. Скурлатов, І. Михайлин, Л. Козубенко та ін.

Мета статті полягає в дослідженні впливу творчості Леонардо да Вінчі на задум і його втілення в новелі Р. Бредбері «Усмішка».

Картина Л. да Вінчі «Джоконда», що стала своєрідним символом духовності, гуманності, загадковості та краси належить до визначної пам'ятки людства. Усмішка Джоконди постає